

فقه معاملات جدید ۱ و ۲

مجید رضایی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی

- سرشناسہ : رضایی، مجید، ۱۳۳۹ -
- عنوان و نام پدیدآور : فقہ معاملات جدید او ۲ / مجید رضایی.
- مشخصات نشر : قم : مرکز بین المللی ترجمہ و نشر المصطفیٰ ﷺ، ۱۳۹۴.
- شمارات ظاہری : ۳۳۶ ص.
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۹۸۲-۳
- نوع و دست نویسی : فیبا
- یا اثر : کتابنامہ بہ صورت زیر نویس.
- موضوع : معاملات (فقہ)
- موضوع : حقوق بیمہ (فقہ)
- ردہ بندی کنگرہ : ۱۳۴ ب ۶ / ۱۹۰ BP
- ردہ بندی دیویی : ۲۹۷ / ۲
- شمارہ کتابشناسی ملی : ۴۰۸۴۰۶۱

فقه معاملات جدید ۱ و ۲

مؤلف: مجید رضایی

چاپ اول: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۷ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)

چاپ: نارنجستان • قیمت: ۱۵۵۰۰۰ ریال • شمارگان: ۳۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مواکذ، و ش.

• قم، چهارم، شهیدان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸، تلفکس: ۰۲۵۳۷۸۲۹۳۰۵۹

• قم، بلوار محمدامین سهرارد، لایزه، تلفن: ۰۲۵۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵۳۲۱۳۳۱۴۶

• قم، مجتمع ناشران طبقه دوم واحد ۳۰۸، تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۴۰۲

pub.miu.ac.ir • miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقدمات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت افراد متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها رانده شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند. این مهم با ایجاد دسته‌ای تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمانیافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادی و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد.

در این بستر، حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی‌اند.

«جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای مجید رضایی مؤلف کتاب فقه معاملات جدید ۲۰۱ و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلام تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

مقدمه متون فلسفی پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

﴿ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْأَلُونَ﴾

قرآن، به قلم و آنچه از آن تراشید نماید، سوگند یاد کرده و علم را به ذات خود شرافتمند و فخیم دانسته و از باب تا محراب، کائنات را سراسر، میدان حضور علم و عالم و معلوم خوانده است. از این رو حقیقت‌مداری اصیل‌ترین و زیباترین راز هستی و حقیقت‌طلبی، ماندگارترین و برترین گرایش آدمی است. داستان پر رمز و راز حقیقت‌جویی بشر، سرشار از لکای مجاهدان و عالمانی است که در مصاف بین حق و باطل، سربلندی و شرافت ذاتی‌شان را نمایان ساخته‌اند. علم برخاسته از سیرت پاک و عقل سلیم، در پرتو انوار اسمانی وحی، هم کمال انسانی، عظمت روحی و تعالی معنوی به انسان بخشیده، فکر، اندیشه و خیال او را به پرواز درمی‌آورد و هم سعادت جامعه را تأمین کرده و سطح آن را به جامعه‌ای نمونه و پیشرو ارتقا می‌بخشد.

انقلاب سراسر نور اسلامی ایران اعتلای کلمه الله و برپایی تمدن جهانی اسلام را فرا روی بشر قرار داده و فروپاشی و افول تمدن‌های پوшالی مادی را نوید داده است و با اندیشه فقهاتی در اداره حکومت و نظریه مرفعی «ولایت فقیه»، طرازی از

مسئولیت‌ها و مأموریت‌های حوزه‌های علمیه و روحانیت را عرضه کرد که امید و نشاط را برای تمام آزادی‌خواهان و حق‌طلبان سراسر جهان به ارمغان آورده است. در این راستا، رهبر فرزانه انقلاب (مدظله)، بر حرکت فراگیر و بسیج همه توانمندی‌ها و اراده‌ها جهت تحقق جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم و تحول در علوم انسانی و نیز یافتن راه‌های میان‌بر و دانش‌افزا تأکید ورزیده‌اند.

جامعه المصطفیٰ (ع) العالمية، نمادی درخشان از این رسالت جهانی و همت بین‌المللی انقلاب اسلامی است که بار مسئولیت تربیت مجتهدان، عالمان، محققان، متخصصان، مدرسان، مبلغان، مترجمان، مربیان و مدیران پارسا، متعهد و زمان‌شناس را بر دوش داشته و با تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی و قرآنی و گسترش مبانی و مهارت‌های علمی، به نشر و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) و معارف بلند و تابناک مکتب امانت (ع) همت می‌گمارد.

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفیٰ (ع) نیز که مهم‌ترین و گسترده‌ترین مجموعه پژوهشی المصطفیٰ (ع) است، بومی‌سازی و بازتولید اندیشه دینی معاصر متناسب با نیازها و اقتضائات عرصه بین‌الملل، تبیین، تعمیق اندیشه دینی، گشودن افق‌های نوین فکری و معرفتی در دنیای معاصر، پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات فکری و معرفتی مخاطبان و تأمین و تدوین متون و منابع درسی و کمک‌درسی، به‌ویژه با رویکرد اسلامی‌سازی علوم و پشتیبانی علمی از فعالیت‌های سازمانی المصطفیٰ (ع) را از جمله مأموریت‌ها و رسالت‌های خود می‌داند.

اثر علمی پیش‌روی نیز که به همت مؤلف محترم جناب آقای مجید رضایی، برای دوره کارشناسی ارشد رشته فقه اقتصادی به عنوان متن آموزشی تهیه و تدوین شده است، در چارچوب اهداف جامعه المصطفیٰ (ع)، مبتنی بر نیازهای بین‌المللی صورت پذیرفته و در اختیار خوانندگان محترم قرار گرفته است.

در پایان ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مؤلف محترم، از دست‌اندرکاران محترم آماده‌سازی و انتشار این اثر ارزشمند، به‌ویژه همکاران محترم انتشارات المصطفی ﷺ و همه عزیزانی که در تدوین و نشر آن نقش داشته‌اند، قدردانی و سپاس به عمل می‌آید.

با احترام

پژوهشگاه بین المللی المصطفی ﷺ

www.ketab.ir

فهرست

۱۹	پیشگفتار.....
۲۳	درس ۱: ضرورت و موضوع شناسی بیمه.....
۲۳	گفتار اول: بیمه و پیدایش آن در زمان هخامنشیان.....
۲۸	گفتار دوم: معنای بیمه (تأمین) در لغت و اصطلاح.....
۳۴	گفتار سوم: خصوصیات عقد بیمه.....
۳۷	درس ۲: عناصر، اهداف و انواع بیمه.....
۳۷	گفتار اول: عناصر بیمه.....
۴۰	گفتار دوم: اهداف بیمه.....
۴۲	گفتار سوم: انواع بیمه.....
۴۷	درس ۳: تطبیق بیمه تجاری با عقود شرعی معین (اجاره، قرض، ودیعه، مضاربه، صلح، بیع، اله).....
۴۸	۱. اجاره.....
۴۹	۲. ودیعه.....
۵۱	۳. قرض.....
۵۳	۴. جعاله.....
۵۵	۵. مضاربه.....
۵۶	۶. بیع.....
۵۹	۷. صلح.....

- درس ۴: تطبیق بیمه با عقد ضمان وانواع آن..... ۶۵
- گفتار اول: ضمان در لغت و فقه..... ۶۶
۱. ضمان از نظر فقهی..... ۶۷
۲. ضمان حکمی و اسباب آن..... ۶۷
- گفتار دوم: عقد ضمان..... ۷۰
- انواع ضمان عقدی (عقد ضمان)..... ۷۱
- درس ۵: ضمان عین (شیء واقعی)..... ۸۳
- گفتار اول: ضمان امانت..... ۸۳
- گفتار دوم: ضمانت اعیان مضمونه..... ۸۷
- درس ۶: ضمانت اشیا غیر مضمونه و ضمان جریره..... ۹۵
- گفتار اول: ضمانت اشیا غیر مضمونه..... ۹۵
۱. ضمانت اشیا اعیان در دست مالک..... ۹۵
۲. ضمان عهده و در..... ۹۸
- گفتار دوم: ضمان جریره..... ۱۰۲
- درس ۷: بیمه به عنوان عقد مستقل و شرایط کلی صحت عقود جدید..... ۱۰۹
- گفتار اول: دلایل صحت بیمه به عنوان عقد مستقل..... ۱۰۹
- گفتار دوم: شرایط کلی صحت عقود جدید..... ۱۱۷
- درس ۸: اشکالات شرعی مطرح شده نسبت به بیمه (غرر)..... ۱۱۹
- گفتار اول: معنای غرر..... ۱۲۰
- گفتار دوم: آیا نهی از غرر شامل معاملات دیگر غیر از بیع می شود..... ۱۲۵
- گفتار سوم: با فرض ممنوعیت غرر در غیر بیع، آیا در بیمه غرر هست؟..... ۱۲۸
- درس ۹: سایر اشکالات مطرح شده و صحت انواع بیمه..... ۱۳۹
- گفتار اول: سایر اشکالات بیمه..... ۱۳۹
۱. بیمه و جهل به عوضان..... ۱۳۹
۲. بیمه و تعلیق..... ۱۴۱
۳. بیمه و قمار..... ۱۴۲

۱۴۵	۴. بیمه و ربا.....
۱۴۸	گفتار دوم: صحیح بودن انواع بیمه.....
۱۴۸	۱. بیمه عمر.....
۱۵۱	۲. بیمه اتکایی (تکرار بیمه).....
۱۵۲	۳. بیمه تبادلی.....
۱۵۳	۴. بیمه اجتماعی.....
۱۵۵	درس ۱۰: شرایط احکام عقد بیمه.....
۱۵۶	۱. شرایط صحت عقد.....
۱۶۲	۲. شرایط متعاقدان (طرف بیمه).....
۱۶۵	۳. لزوم عقد بیمه و جبران آن.....
۱۶۹	منابع دروس بیمه و ضمانت.....
۱۷۵	درس ۱۱: عقد استصناع (سفارش ساخت).....
۱۷۸	گفتار اول: معنای لغوی و اصطلاحی استصناع.....
۱۷۹	گفتار دوم: ارکان عقد استصناع.....
۱۷۹	۱. طرفین قرارداد.....
۱۸۰	۲. عقد (ایجاب و قبول).....
۱۸۰	۳. موضوع استصناع.....
۱۸۱	۴. عوض.....
۱۸۱	گفتار سوم: ویژگی های عقد استصناع.....
۱۸۳	گفتار چهارم: انواع استصناع.....
۱۸۳	۱. سفارش ساخت و تکمیل کالا یا طرح نیمه تمام.....
۱۸۳	۲. سفارش ساخت تعدادی از کالای تولیدی.....
۱۸۴	۳. سفارش ساخت کالا با ویژگی های خاص.....
۱۸۴	۴. سفارش احداث طرح و پروژه ای با ویژگی های خاص.....
۱۸۴	۵. سفارش ساخت برای انجام معامله.....

۱۸۷	درس ۱۲: دیدگاه‌های فقهی و حقوقی
۱۸۸	گفتار اول: استصناع قراردادی باطل
۱۹۰	گفتار دوم: استصناع، قراردادی صحیح
۱۹۱	۱. مصادیقی از بیع سلف
۱۹۳	۲. بیع مستقل
۱۹۶	۳. اجاره یا جعاله
۱۹۹	۴. قرارداد صلح
۲۰۰	۵. اهیت متفاوت برای انواع استصناع
۲۰۲	۶. استصناع به عنوان قرارداد مستقل
۲۰۵	گفتار سوم: دیدگاه فقه‌ای معاصر درباره استصناع
۲۰۸	نتیجه‌گیری
۲۱۱	منابع دروس استصناع
۲۱۳	درس ۱۳: اوراق سهام عادی
۲۱۴	گفتار اول: مفاهیم
۲۱۴	۱. بنگاه اقتصادی
۲۱۴	الف) بنگاه فردی
۲۱۴	ب) شرکت تضامنی یا غیرسهامی
۲۱۵	ج) شرکت‌های سهامی
۲۱۵	یکم. شخصیت حقوقی مستقل
۲۱۶	دوم. مسئولیت محدود
۲۱۶	۲. اوراق سهام
۲۱۷	الف) سهام عادی
۲۱۸	یکم. تعریف سهام عادی
۲۱۸	دوم. ویژگی‌های سهام عادی
۲۲۱	سوم. حقوق سهامداران عادی
۲۲۲	ب) سهام ممتاز
۲۲۲	ج) سهام مؤسس
۲۲۵	د) سهام با حق چند رأی

۲۲۵	گفتار دوم: کارکرد اقتصادی اوراق سهام
۲۲۵	۱. ثبات اقتصادی شرکت
۲۲۶	الف) ثبات سرمایه
۲۲۶	ب) ثبات در قبال تغییر قیمت
۲۲۷	۲. توزیع ریسک و کاهش ناطمینانی
۲۲۸	۳. توزیع عادلانه
۲۲۹	۴. تثبیت سطح عمومی قیمت‌ها و ثبات بیشتر اقتصادی
۲۲۹	۵. همسویی منافع سهامداران و کارفرمایان
۲۳۳	درس ۱۴: ماهیت فقهی اوراق سهام عادی
۲۳۵	گفتار اول: مشروعیت معامله شرکت‌های سهامی
۲۳۹	گفتار دوم: مشروعیت شرکت با سهامی به عنوان پدیده‌ای مستحدثه
۲۴۱	گفتار سوم: مشروعیت شرکت‌های سهامی به عنوان مصداقی از عقد شرکت
۲۴۱	۱. جواز عقد شرکت
۲۴۲	۲. تصمیم‌گیری بر اساس رأی اکثریت
۲۴۳	۳. مدیریت شرکت توسط هیأت مدیره
۲۴۴	۴. کیفیت تقسیم سود
۲۴۵	۵. ممنوعیت تصرف در اموال شرکت با مرگ، بیهوشی، مجبور شدن یکی از شرکا
۲۴۹	درس ۱۵: اوراق سهام ممتاز
۲۴۹	گفتار اول: مفاهیم
۲۴۹	۱. تعریف سهام ممتاز
۲۵۰	۲. تفاوت سهام ممتاز با سهام عادی
۲۵۰	۳. تفاوت سهام ممتاز با اوراق قرضه
۲۵۱	۴. انواع سهام ممتاز
۲۵۱	الف) سهام ممتاز با سود جمع شونده
۲۵۲	ب) سهام ممتاز مشارکتی
۲۵۲	ج) سهام ممتاز با نرخ شناور
۲۵۳	د) سهام ممتاز قابل تبدیل به سهام عادی
۲۵۳	ه) سهام ممتاز قابل بازخرید

۲۵۴	۵. ویژگی های سهام ممتاز.....
۲۵۴	الف) سررسید سهام ممتاز.....
۲۵۴	ب) ارزش سهام ممتاز.....
۲۵۵	ج) سود سهام ممتاز.....
۲۵۵	د) ریسک سهام ممتاز.....
۲۵۶	۶. حقوق سهامداران ممتاز.....
۲۵۶	الف) حق رأی اقتضایی.....
۲۵۷	ب) حق تبدیل سهام ممتاز به سهام عادی.....
۲۵۷	ج) حق مشارکت در سودها و دارایی های مازاد.....
۲۵۸	گفتار دوم: ماهیت فقهی سهام ممتاز.....
۲۵۸	۱. سهام ممتاز: سود ثابت غیر جمع شونده.....
۲۶۰	۲. سهام ممتاز با سود ثابت جمع شونده.....
۲۶۲	۳. سهام ممتاز مشارکتی.....
۲۶۳	۴. سهام ممتاز با نرخ سود متغیر.....
۲۶۴	۵. سهام ممتاز قابل تبدیل به سهام عادی.....
۲۶۵	۶. سهام ممتاز قابل بازخرید.....
۲۶۵	جمع بندی.....
۲۶۷	منابع دروس اوراق سهام.....
۲۶۹	درس ۱۶: ابزارهای مشتقه در بازار مالی اسلامی (موضوع ششمی ابزارهای مشتقه).....
۲۷۴	گفتار اول: قرارداد آتی.....
۲۷۴	۱. قرارداد سلف یا قرارداد آتی خالص (Forward contracts).....
۲۷۶	۲. قرارداد آتی یکسان یا قرارداد آتی ها (futures contracts).....
۲۷۷	گفتار دوم: اختیارات یا حق اختیار معامله (Option Contracts).....
۲۸۰	انواع معامله اختیارات.....
۲۸۳	درس ۱۷: قرارداد آتی از منظر فقه.....
۲۸۴	گفتار اول: انواع قراردادهای آتی از دید فقه.....
۲۹۲	گفتار دوم: نقد و بررسی راهکارهای پیشنهاد شده برای تصحیح معاملات آتی ها.....

گفتار سوم: نتیجه‌گیری در مورد قراردادهای آتی	۲۹۶
درس ۱۸: حق اختیار معامله از منظر فقه	۲۹۹
گفتار اول: دیدگاه‌های فقهی در مورد اختیارات	۲۹۹
گفتار دوم: بررسی فقهی اختیار معامله	۳۰۷
۱. بیع العربون	۳۰۷
۲. بیمه	۳۰۹
۳. حق و باواضه آن	۳۱۱
نتیجه‌گیری	۳۲۰
درس ۱۹: کاربرد ادراهای فقه در بورس کالا	۳۲۳
گفتار اول: انواع معاملات در بازار بورس	۳۲۴
گفتار دوم: راهکارهای فقهی برای انجام معاملات بورس کالا	۳۲۷
منابع دروس اوراق مشتقه	۳۳۳

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين محمد وآله علي محمد واهل بيته الطاهرين لا سيما بقية الله

پیشگفتار

تغییر و تحول، رمز همیشگی دنیای ماست و این تغییر ظاهری در طبیعت و موجودات به تحول در بهره‌برداری از منابع طبیعی زمین نیز منتقل می‌شود. روابط انسان با طبیعت و رابطه با دیگران نیز گاه متأثر از این تحولات و روابط جدیدی شکل می‌گیرد. علوم انسانی گاه همچون علوم طبیعی رنج‌بری و فناوری، متحول می‌شود تا روابط جدید را تبیین کند. عمده علوم اسلامی که علوم انسانی است، در این مسیر در طول تاریخ همراه با نوسانات حرکت کرده و لازم است پویایی خود را نشان دهد.

دوران جدید، تحولات متعددی را رقم زده و در عرصه انسان، جامعه، نهادها، معاملات، مسایل جدیدی را مطرح ساخته است. شکل‌گیری تمدن‌ها در طول اعصار فقط به تحول در فناوری و کیفیت بهره‌برداری از طبیعت و افزایش رفاه نیست؛ بلکه جنبه نرم‌افزاری تمدن، تناسب علوم انسانی با شرایط جدید است. از آنچه گفته شد نباید برداشت شود که تمامی مفاهیم حتما در چرخه تحول دچار

قبض و بسط خواهند شد. مفاهیم متعدد و حتی نیاز و شیوه رفع آن گاه در طول تاریخ ثابت می ماند، اما مواردی نیز به علت تغییر موضوع یا شرایط، نیازمند شکل گیری رابطه جدید است. (تفصیل بحث را در مباحث انسان شناسی و فلسفه دین و ثبات و تغییر نیازها و تأثیر مقتضیات زمان بر گزاره های دینی باید جست و جو کرد).

علم فقه از میان علوم انسانی اسلامی نیز در معرض این تحولات قرار گرفته است. شکل گیری تمدن جدید و حدوث نهادها به خصوص در عرصه اقتصاد، علم فقه را با سؤالات متعددی مواجه ساخته است. بانک، بیمه، شرکت، اوراق سهام، بورس کالا و ... در مورد شکل گیری انواع اوراق بهادار در چند قرن اخیر، دنیای اقتصاد جدیدی را شکل داده است. پدیده های فوق باعث شده موضوعات جدید اقتصادی مطرح و روابط جدید و معاملات و مبادلات، احکام مناسب را طلب کنند. درون مایه فقه اسلامی به ویژه مکتب حیات بخش اهل بیت عصمت و طهارت از زمان مواجه شدن با امور فوق توانسته پاسخ های مناسبی به سؤالات جدید بدهد. تألیف کتاب ها و مقالات بسیار زیاد و شکل گیری نهادهای و مجامع متعدد فقهی در کشورهای اسلامی و عنایت ویژه عالمان زمان شناس در تقوای عظام در حوزه های علمیه، توانایی علوم اسلامی را در مواجهه صحیح با پدیده های نوظهور نشان داده است. تنظیم ابواب جدید در کتاب های فقهی با عنوان مسأله مستحدثه در چند دهه اخیر توانسته نیازهای مراجعان را رفع کند.

حوزه های علمیه عنایت ویژه ای به رفع نیاز موجود داشته و با تدوین واحدهای درسی مناسب، می کوشد تا دوره های آموزشی نیز با تحولات کنونی هماهنگ شود و دانشجویان و فضلاء علوم دینی عالم به زمان شوند تا خود و مردم را از تهاجم شبهات در امان نگه دارند. جامعة المصطفی العالمیة به عنوان

نهاد حوزوی تلاش کرده تا مفاهیم و موضوعات جدید را در متن رشته‌های آموزشی وارد کند و با تشکیل گروه‌های آموزشی متعدد به تحولات عصری پاسخ مناسب دهد. تشکیل مجتمع عالی فقه و مدرسه عالی تخصصی فقه و گروه‌های علمی تربیتی فقه سیاسی، فقه اقتصادی، فقه خانواده، فقه عبادی، فقه تربیتی، فقه مقارن و... در همین راستا است. اهمیت و گستره مسایل اقتصادی جدید ضرورت شکل‌گیری رشته فقه اقتصادی را نمایان ساخته است. رشته فقه اقتصادی با دروس متدنی که دارد می‌تواند ضمن آشنایی طلاب با مسائل اقتصادی متعارف، پاسخ مناسب فقه را به آنان آموزش دهد. درس فقه معاملات جدید با سرفصل‌های «عقد بیمه»، «عقد استصناع»؛ «اوراق سهام عادی و ممتاز» و «ابزارهای مشتقه بازار بورس» بخشی از نیاز آشنایی با بازارهای مالی جدید را پوشش می‌دهد.

متن حاضر به عنوان متن آموزشی برای درس مذکور است که در چهار بخش و نوزده درس (ده درس بیمه، دو درس عقد استصناع، سه درس اوراق سهام و چهار درس اوراق مشتقه) تنظیم شده است. لازم به ذکر است که متن فوق قبلاً در چند دوره توسط اساتید تدریس و ایرادات آن در حد تدوین برطرف شده است.

بخش بیمه با استفاده از تقریرات درسی فقه بیمه حضرت آیت الله العظمی موسوی اردبیلی که توسط مجید رضایی دوانی به عربی نگاشته شد، تدوین گشته و پس از ترجمه توسط طلبه فاضل علی سالمی با تنظیم مجدد در مجموعه قرار گرفته است. بخش عقد استصناع و اوراق سهام با استفاده از نوشته جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید عباس موسویان - صاحب تألیفات متعدد و چهره شاخص در زمینه بانکداری و بازار سرمایه - تنظیم شده است. بخش اوراق مشتقه با بهره‌گیری از مقالات مجید رضایی دوانی و تنظیم مجدد آن در مجموعه

قرار گرفته است. منابع و مأخذ هر بخش به صورت جداگانه آمده است. امید است مجموعه حاضر با نقد و بررسی طلاب گرامی و اساتید محترم تکمیل شود از همین رو از همه کسانی که مجموعه حاضر را مطالعه می کنند درخواست می شود نقدهای خود را به عنوان ارزنده ترین هدیه علمی ارائه نمایند. پیشاپیش از همه آنان قدردانی می گردد.

از اربابان محترم دکتر مجتبی باقری و دکتر محمدرضا یوسفی کمال تشکر را دارد. کرم آخر به تشکر و قدردانی از مجموعه پژوهشگاه بین المللی المصطفی (ع) و اداره تدوین، دین و دینی و مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع) اختصاص دارد که رموز دین و دینی کتاب و حمایت لازم از آن را فراهم کردند. به لطف الهی تنظیم و نوشتن حاضر در ایام فاطمیه صورت گرفت. از خداوند متعال درخواست می شود تا اطمینان کرمش را نصیب ما به عنوان پیروان راستین آن صدیقه عظمی (سلام الله علیها) و اهل بیت (علیهم السلام) قرار دهد.

مجتبی باقری، دوانی / حوزه علمیه قم

جمادی الثانی ۱۴۳۴ / بهار ۱۳۹۲